

ЎЗМУ ХАБАРЛАРИ

ВЕСТНИК НУУз АСТА NUUZ

МИРЗО УЛУҒБЕК НОМИДАГИ ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ
УНИВЕРСИТЕТИ ИЛМИЙ ЖУРНАЛИ

**ЖУРНАЛ
1997
ЙИЛДАН
ЧИҚА
БОШЛАГАН**

**2022
1/10/1**

**Ижтимоий-
гуманитар
фанлар
туркуми**

Бош муҳаррир:

И.У.МАЖИДОВ – т.ф.д., профессор.

Бош муҳаррир ўринбосари:

Р.Х.ШИРИНОВА – ф.ф.д., профессор

Таҳрир хайъати:

Сагдуллаев А.С. – т.ф.д., проф.

Аширов А.А. – т.ф.д., проф.

Баллиева Р. – т.ф.д., проф.

Маликов А.М. – т.ф.д., проф.

Юсупова Д.Ю. – т.ф.д., проф.

Муртазаева Р.Х. – т.ф.д., проф.

Мўминов А.Г. – с.ф.д., проф.

Нишонова О.Ж. – ф.ф.д., проф.

Абдуллаева Н.Б. – ф.ф.д., проф.

Мадаева Ш.О. – ф.ф.д., проф.

Туйчиев Б.Т. – ф.ф.д., проф.

Утамурадов А. – ф.ф.н., проф.

Мухаммедова Д.Г. – псих.ф.д.

Болтабоев Х. – фил.ф.д., проф.

Раҳмонов Н.А. – фил.ф.д., проф.

Сиддиқова И.А. – фил.ф.д., проф.

Садуллаева Н.А. – фил.ф.д., доц.

Арустамян Я.Ю. – фил.ф.д., доц.

Пардаев З.А. – фил.ф.ф.д., PhD.

Рофиева Г.Ю. – фил.ф.ф.д., PhD.

Масъул котиб: **З. МАЖИД**

ТОШКЕНТ – 2022

МУНДАРИЖА

Тарих

Алимардонов О. Роль женщин в развитии народной дипломатии	4
Ахмадова З. Абдурауф Фитрат Бухоро жадидчилигининг ёркин намоёндаси	8
Ктайбеков А. Социально-экономическое развитие республики Каракалпакстан (2017-2022)	11
Мухаммадиев Р. Усмон Юсупов ва Никита Хрущёв муносабатлари.....	15
Таммиксаар Э. Таави П., Саидбобоев З. Александр Фон Миддендорфнинг Фарғона водийсига саёхати	19
Ўрнибоев Д. Ўзбекистоннинг мустақил тараққиёт стратегияси – замонавий стратегемалар назариясининг миллий даражадаги ифодаси	23
Фалсафа. Педагогика. Психология. Методика. Социология. Сиёсий фаиллар. Исломшунослик	
Абдижамилова М. Ўқиш саводхонлигини шакллантиришнинг назарий ва методик асослари	27
Abduvaliyev O. Mahallada ijtimoiy muammolarni bartaraf etish shart-sharoitlari	30
Абдужабборовва З. Психологические основы интенсификации обучения иностранному языку в начальном этапе	33
Абдуназаров Л. Диний адабиётлардан экологик маданиятни шакллантириш воситаси сифатида фойдаланишнинг аҳамияти	36
Абушаев А. Современные методики преподавания английского языка	39
Агзамходжаева Ш. Методы философской компаративистики и сравнительного анализа в изучении наследия Алишера Навои	42
Akobirova S. Foreign language training in the credit-module system	46
Алиева К. Хорижий мутахассислар тадқиқотларида раҳбар шахсининг ижтимоий психологик хусусиятларини замонавий ҳолати	49
Алламова Ш. Aralash ta'limning institutsional, tashkiliy-texnologik va pedagogik aspektlari.....	52
Аллаярова Н. Гендер тенглик тафаккурини ривожлантиришнинг педагогик ва психологик моҳиятли жиҳатлари	56
Аминова Н. Фрэнсис Бэкон илмий меросининг тарихий-фалсафий асослари.....	59
Араббоев Х. Ўқувчиларининг жисмоний сифатларини тарбиялашнинг педагогик-психологик хусусиятлари.....	62
Ахмеджонов Д., Умиров Б. Амалий дастурлар пакетларини шахсга йўналтириш орқали ўқитишнинг илмий-методик таъминотини такомиллаштириш масалалари.....	65
Ашурова О. Бўлажак мактабгача таълим мутахассисларининг экоэстетик маданиятини ривожлантиришнинг ижтимоий-тарихий анъаналари, гендер хусусиятлари	69
Vozorova I. Solution of economic issues using modern act.....	72
Боқиев Х. Малака ошириш жараёнида профессор-ўқитувчиларни илмий методик тайёргарлигини бошқариш фаолиятини такомиллаштириш	75
Bo'riyev O., Abdurasulova S. Korruptsiyaga qarshi kurashish – inson qadrini yuksaltirish mezonlari	79
G'ovsidinov M. "Alisher Navoiyning dunyoqarashi shakllanishida Abdurahmon Jomiyning roli Y.E.Bertels talqinida.....	82
Довранова О. Оила барқарорлигини таъминлашда эр-хотин муносабатларининг ўрни	85
Daminova V. Elektron ta'lim muhitida pedagogik faoliyatni tashkil etish.....	88
Джамиев Б. Кўппартиявийлик тизими жамиятни демократлаштириш омили сифатида.....	91
Djurayev E. Bolalar o'rtasida jismoniy tarbiya va ommaviy sportni rivojlantirishning dolzarb masalalari	95
Жабборовва М. Талабалар академик ўзлаштиришига таъсир этувчи омиллар	98
Джалилов Х. Темир йўл муҳандислиги йўналиш талабаларининг касбий маданиятини ривожлантиришнинг педагогик шарт-шароитлари	101
Jansaitova J. Boshlang'ich sinflarda psixologik diagnostika usullari	104
Замилова Р. Вопросы формирования исторического мышления будущих учителей при изучении исторических наук	107
Зокиров М. Ўқувчиларнинг ички дунёсига кириб боришда педагогик мулоқотнинг ўрни.....	111
Исмонлов Ш. Ўсмир ёшдаги ўғил болаларга таълим-тарбия беришнинг ўзига хос хусусиятлари ва педагогик асослари	114
Yo'ldosheva D. Bo'lajak o'qituvchilar kreativ kompetentligining o'ziga xos xususiyatlari va uni rivojlantirishga oid tajriba-sinov ishlari tahlili	117
Касимова Э. Янги Ўзбекистонда миллий ва диний кадрятлар асосида маънавий янгиланиш ижтимоий тараққиётнинг зарур омили	121
Мамазова З. Талабалар ўртасида китобхонлик маданиятини шакллантириш масалалари.....	125
Махмудова Д., Эшқораев Қ. Интегрatív таълим ёрдамида ўқув машғулотларини ташкил этиш.....	127
Mahmudova S. Bo'lajak musiqa ta'limi o'qituvchilari ijtimoiy kompetentligini oshirishning ijtimoiy-pedagogik zarurati	130
Муродова Д. Бўлажак мусиқа таълими ўқитувчиларининг бадиий-эстетик компетентлигини ривожлантириш мазмуни.....	133
Насимов С. Бошлангич синф ўқувчиларини мактабга адаптациясининг ижтимоий-психологик шароитларини эмпирик тадқиқ этиш.....	136
Носиров Н. Муҳандислик фаолиятида физик масалаларини ечиш уйғунлигини таъминлаш модели	139
Ranjiev M. Texnikumda informatika fanini o'qitish jarayonida bilish faolligini rivojlantirishda talabalarga yo'naltirilgan yondashuv.....	142
Radjabova I. Ta'limni hamkorlik pedagogikasi asosida tashkil etishning nazariy asoslari.....	145
Rizayeva S., Rabbimova S. Chiziqli va chiziqli bo'lmagan algebra masalalarini MATHCAD dasturida yechish	148
Ro'ziyeva M. Jismoniy tarbiya va sport sohasini rivojlantirish masalalariga doir.....	151

Zarina TURSUNOVA,

Buxoro davlat universiteti, 2-kurs magistranti

E-mail: zarinatursumovaaminova@gmail.com

Mexrinigor AXMEDOVA,

Buxoro davlat universiteti, Ingliz adabiyotshunosligi kafedrasida dotsenti, PhD

E-mail: mehrinigoaxmedovaaminova@gmail.com

Buxoro davlat universiteti, Ingliz adabiyotshunosligi kafedrasida dotsenti Jalilova Lola Jalilovna taqrizi asosida

FEMINISTIC VIEWS OF KATE CHOPIN

Abstract

Kate Chopin's feministic views are revealed with the description of difficulties of the life for women, racial discrimination, raping in the families in her books. In this article, we analyzed her ideas about women's life.

Key words: Feminism, women characters, racism, degradation, family, priority.

KEYT SHOPINNING FEMINISTIK QARASHLARI

Annotatsiya

Keyt Shopinning feministik qarashlari uning asarlarida ayollarning qiyinchiliklari, irqchilik, oiladagi zo'rvonlik kabilar orqali namoyon qilingan. Maqolada biz ayollarning hayoti haqidagi fikrlarini tahlil qildik.

Kalit so'zlar: Feminizm, ayol qahramonlar, irqchilik, zo'rvonlik, oila, mansab.

ФЕМИНИСТСКИЕ ВЗГЛЯДЫ КЕЙТ ШОПЕН

Аннотация

Феминистские взгляды Кейт Шопен раскрываются описанием жизненных трудностей женщин, расовой дискриминации, изнасилований в семьях в ее книгах. В этой статье мы проанализировали ее представления о женской жизни.

Ключевые слова: Феминизм, женские персонажи, расизм, деградация, семья, приоритет.

Kirish. Keyt Shopin 1850 yilda Missouri shtatining Sent-Luis shahrida Kettrin O'Flaherti nomi ostida tug'ilgan. Onasining oilasi frantsuz bo'lganligi sababli u ham frantsuz, ham ingliz tilida gaplashadi. Bu uning badiiy adabiyotida ko'rinadi, chunki ko'plab qahramonlari ikki tilda yaxshi so'zlashadi. Shopin o'z oilasidagi ayollarga juda yaqin edi va Sent-Luisdagi katolik maktabida umrbod do'stlar orttirdi va bu uning ijodida ham namoyon bo'ladi, chunki uning romanlari qahramonlari kuchli, mustaqil shaxslardir. Ammo uning hayotida bir yil ichida turli fojialar yuz berdi - otasi baxtsiz hodisada vafot etdi, buvisi vafot etdi, o'gay ukasi esa fuqarolar urushida vafot etdi. Shunga qaramay, Shopin jonli, go'zal, musiqaga mehrlil va ajoyib hazil tuyg'usiga ega bo'lgan yosh ayolga aylandi. Yigirma yoshida u Kreol Oskar Shopinga turmushga chiqdi. Kreol - bu Yangi Orleaning asl mustamlakachilaridan kelib chiqqan odam va bu yuqori maqom beradi. Er-xotin butun Yevropa bo'ylab sayohat qilib, Luiziana shtatining Nyu-Orlean shahrida yashashga qaytishdi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Keyt Shopin XIX asr oxirida yashab ijod etgan, 3 va undan ortiq roman, yuzlab qisqa hikoyalar yozgan amerikalik yozuvchi. Uning yozuvi odatda tabiat madaniyati, xarakterlari, muhiti va dialektiga e'tibor qaratilgan Luiziana viloyati lahjasida yozilgan regionalistik xarakterdagi asar hisoblanadi. Realist yozuvchi kundalik narsalarni tasvirlagan uchun asarlarda berilgan syujet har bir alohida muhitda bo'lgani kabi edi. Realistik hikoyalaridagi vaziyatlar real va mintaqaviy.

Shopinning yozuvi mintaqaviylik va realizmning turli jihatlarini ko'rsatadi, hamda feministik xususiyatlarga ega jihatlar mavjud. Uning yozuvlarida ayollarning mustaqilligi o'sha davrdagi erkaklar tomonidan g'ayrioddiy hisoblangan va qabul qilinmaganligi aks etgan. Lois Tayson o'zining "Tanqidiy nazariyadan foydalanish" kitobining oltinchi bobida feministik nazariyani "turli yo'llarni ko'rib chiqish", yoki

"erkak yoki ayol bo'lish nimani anglatishi ta'rifi" deb tushuntiradi, bizning shaxsiy o'ziga xosligimiz madaniyatimiz tomonidan shakllantiriladi, deb ta'kidlaydi. Shopinning hikoyalari asosan feministik nazariya jihatlaridan birini o'z ichiga oladi.

Tadqiqot metodologiyasi. Seysterstedning The Complete Works of Kate Chopin va A Critical Biography of Kate Chopin to'liq asarlari nashr etilgandan keyin Shopinning tanqidiy tarjimai holiga ko'ra, aksariyat olimlar e'tiborni Keyt Shopinga qaratgan.

"A Respectable Woman" - Keyt Shopinning eng yaxshi asarlaridan biri, o'ziga xos til uslubi, yozish texnikasi va izohlash uchun chuqur makonni taklif qiladigan noaniq mavzularga boy asardir. Hikoya bor-yo'g'i ming so'zdan iborat, lekin u Baroda xonimning murakkab psixologik yuksalishlari va tushishlari jarayonini: jasorat va chekinish, cheksizlik va o'zini tuta bilish, tanlov va nochorlik kabi mavzularni mukammal tarzda ochib beradi.

"A Respectable Woman" asarining oxiri noaniq. Miss Barodaning "I have overcome everything" ("Men hamma narsani yengib chiqdim") degan tushuntirishi ochiq, oxirgi qahramon o'z impulsini bostiradi yoki amalga oshiradi (Yin Kangmin, 2005).

Ba'zilar hurmatli deb o'ylaydigan ayol - bu juda konservativ va an'anaviy hikoya. Lin Jian va Wan Xuemei (2009) deyarli bir yil ichida psixologik moslashuv jarayonida deb o'ylashadi, nikohdan tashqari sevgi vasvasasidagi xotin nihoyat qarshilik ko'rsatadi. Zhu Honglin (2010) fikricha, xotin o'z oilasini intellektual himoya qiladi va o'z harakatlari bilan hurmatli ayol qanday bo'lishini talqin qiladi. Boshqalar bu asarni feministik ish deb atashadi, shuning uchun ayol cheklovni yengib o'tadi, an'anaviy axloqqa rioya qilish va haqiqiy sevgiga intilishni ko'rsatadi.

Shopin qisqa hikoyasida ayollarning nikoh munosabatlarida duch keladigan chuqur ildiz otgan muammoni ochib beradi. Shopin o'zini feminist deb hisoblamasa ham, u ko'pincha ayollarni nikohlarida teng bo'lmagan rollarda tasvirlagan. "The Story of an Hour"da bo'lgani kabi, u ayollarning baxtsiz nikohlar tufayli ezilishi haqidagi g'oyani tuzdi. Bu g'oya orqali u nikohlar ayollarga cheklov qo'yadigan institutlar ekanligini aytdi. Erlar hokimiyatni ushlab turishgan va ko'pincha o'z irodalarini xotinlariga yuklaganlar. Xotinlarning erning irodasiga egilishdan boshqa chorasi qolmagan. Eri muloyim erkaklar bo'lsa ham, ayollarda erkinlik yoki individuallik hissi yo'q edi va erkaklardan past edi. Afsuski, ayollar o'z hayotlarini nazorat qila olmadilar, ular o'zlari uchun emas, balki egasi (eri) uchun yashash yagona asosiy ustuvorlik bo'lgan qullar edi. Shunday qilib, bu jamiyat va nikoh o'rtasida nosog'lom muvozanatni keltirib chiqardi.

Tahsil va natijalar. Kate Shopinning "Bir soat hikoyasi" (1894) asari orqali yozuvchi ayol obro'sini qayta tiklaydi, hikoyada o'zining feministik nuqtai nazarini tasvirlaydi va o'z ilhom manbaidan foydalanadi. Amerikalik ayolning ongida oddiy hayotdan zavqlanish hissi mavjudligini ushbu hikoyada tasvirlashga harakat qiladi. Yozuvchi ayollar nomaqbul ijtimoiy konvensiyalarga qanday qarshi turishlarini yoritadi. Ushbu qisqa hikoyada Shopin asosiy bo'lgan ozodlik va ijtimoiy muvofiqlik o'rtasidagi ziddiyatni o'rganadi. Ayollarning istaklarini amalga oshirish ularning taqdirini belgilash uchun muhim rol o'ynashini ta'kidlaydi. Ushbu qisqa hikoyaning asosiy mavzusi qanday qilib ayollar o'zlikni anglash orqali erkinlikka erishishlari mumkinligini ko'rsatishdir. Kuchli o'zgarishlarni amalga oshirish istagi ayollarni yangi hayot yaratishga olib keladi, chunki ular erkinlik va quvonch hissi uchun qurbon bo'lgan. Keyt Shopinni o'rganish uchun uning feministik yondashuviga nisbatan qanday e'tibor ko'rsatayotganiga e'tibor bergani, so'zlarning g'oyasiga e'tibor berish lozim. Virjiniya Vulf Shopin ijodini o'rganar ekan, ayollarning gender o'ziga xosligi haqida va unda ayollar haqiqiy dunyoda o'zlarining mavqini va erkaklardan mustaqilligini himoya qilishi haqidagi madaniy tahminlar va xususiyatlarni tasvirlaydi.

Feminizmni muhokama qilish bo'yicha ko'p yozuvchilarning o'z g'oyalari va yondashuvlari mavjud, lekin Keyt Shopin feministik adabiyotda yigirmanchi asrda Amerikada muhim va yirik shaxs sifatida tan olingan. Aslida, bu tadqiqot XX asrning birinchi yarmida va ayniqsa, asosiy e'tibor Luiza Mallard xonimga qaratilgan "Bir soat hikoyasi" asaridagi bosh qahramonga qaratilgan. Bu hikoyada

ayollarning shaxsiy inqiroziga katta e'tibor berilgan, shuning uchun bu hikoyada hamma ayollarda shaxsiy muammolarning jihatlari oshkor qilingan, bunda ayollar tashqi dunyo bilan aloqa yaratish, shaxsiy hayot, o'lim va erkinlik o'rtasidagi ziddiyat, ayollar o'zlarining his-tuyg'ularini aniqlashlari kabilari keltirilgan. Ushbu qisqa hikoya Mallard xonim izlayotgan ozodlikdan farqli o'laroq, jamiyatdagi ayollarning eng yaxshi holati uning shaxsi bilan bog'liq ekanligini o'rganishni taklif qiladi. "Bir soat hikoyasi"da erkinlik va umidsizlik o'rtasida mavjud qarama-qarshiliklardan xabardor bo'lish; aslida ayol er va jamiyatning boshqa a'zolari bilan o'zaro munosabatlari orqali ularning shaxsiyatlarini shakllanishi haqida yoziladi.

"The Story of an Hour"da biz qahramonning yurak xastaligidan aziyat chekayotgani va unga eri Brentlining o'limi haqida diqqat bilan xabar berishgan. Bir soat ichida biz Luiza ismli bosh qahramon zaif odamdan kuchli ayolga aylanganini ko'ramiz. U o'zining yangi erishgan mustaqilligi haqida o'ylaydi va ozod bo'lganidan xursand. Bu hayratlanarli reaksiya 19-asr oxiridagi ayollarning nikohga bo'lgan tuyg'usini aks ettiradi. Bu orqali Shopin nikoh erkaklar ayollar ustidan to'liq nazoratga ega ekanligini anglatadi. Ayollarga o'z shaxsiyatiga, fikrlariga yoki maqsadiga ega bo'lishga ruxsat berilmagan.

Luizaga kelsak, erining o'limi uni nikoh qo'yadigan cheklanishlardan xalos qiladi. Bir paytlar u uchun ta'qiqlangan mustaqillik zavqi endi uni to'xtata olmaydi. Bir soat davomida Luiza erining nazorati ostida bo'lmagan erkinligini boshdan kechiradi va xursandchilikni his qiladi. U derazadan tashqariga qarasa, nikoh uni qanday qilib o'ziga xos bo'lmagan odamga aylantirganini tushunadi. U faqat erining xotini bo'lgan va boshqa hech qanday darajaga ega bo'lmagan, o'ziga cheklovlar bergan hayot kechirdi. U bir lahzaga endi "erkaklar va ayollar o'z hamkasbiga shaxsiy irodasini yuklash huquqiga ega deb hisoblaydigan ko'r-ko'rona qat'iyat bilan ayolni egadigan" erkak yo'qligiga ishonadi. Bu 19-asr oxirlarida normal hisoblangan patriarxal mafkurani ko'rsatadi.

Xulosa va takliflar. Luiza o'ziga xosligi va erkinligiga ruxsat berilmagan uy bekasi namunasidir. Luiza erining o'limidan bir lahzalik qayg'uga cho'mganida va bu baxt bilan almashtirilganida, bu Keyt erining o'limi haqidagi xabarni eshitganida qanchalik chinakam xursandchilik his qilganini ko'rsatadi. Keyt o'z turmushida o'zini vazmin his qildi, garchi u erini chin dildan sevsa ham, baxtli emas edi. "The Story of an Hour" fantastik hikoya bo'lsa-da, 19-asr oxiridagi ayollar hayoti haqida baland ovozda gapiradi.

ADABIYOTLAR

1. "Kate Chopin." Short Stories and Classic Literature, americanliterature.com/author/kate-chopin.
2. The Gale Group Inc. "Chopin, Kate." Reference Guide to Short Fiction, Encyclopedia.com, 2018, www.encyclopedia.com/arts/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/chopin-kate.
3. <https://owlcation.com/humanities/Feminist-View-of-Kate-Chopins-Story-of-an-Hour>
4. Duplessis, Rachel Blau. Breaking the Sentence; Breaking the Sequence. Essentials of the Theory of Fiction. Ed. Michael J. Hoffman and Patrick D. Murphy. London: Duke UP, 1988.
5. Light, Alison. (2007). Mrs. Woolf & the Servants: The Hidden Heart of Domestic Service. London: The Penguin Group. Print.
6. Chopin, Kate. The Story of an Hour. The Heath Anthology of American Literature. Ed. Paul Lauter et al. 3 ed. Vol.2. Boston: Houghton Mifflin. 1998. - P.537.
7. Duplessis, Rachel Blau. Breaking the Sentence; Breaking the Sequence. Essentials of the Theory of Fiction. Ed. Michael J. Hoffman and Patrick D. Murphy. London: Duke UP, 1988. - P.482
8. Negin Karami, Esmaeil Zohdi. Kate Chopin: "The Story of an Hour: a feminist interpretation". Research journal of English language and literature (rjelal) a peer reviewed (refereed) international journal <http://www.rjelal.com>. Vol.3.3.2015 (July-Sep)
9. Razzoqov H., Mirzaev T., Sobirov O., Imomov K. O'zbek xalq og'zaki poetik ijodi. -T.: O'qituvchi, 1980. 320 b.
10. Alimova Nozima, & Akhmadov Sarvar. (2021). Improving technologies of individualization of education in teaching english to students of nophylogological direction. Euro-Asia Conferences, 8-10. Retrieved from <http://papers.euroasiacconferences.com/index.php/eac/article/view/517>
11. Bahodirova, A. M. "Semantic Field and Sema in Uzbek (In the Example of 'Ma'naviyat')". International journal of inclusive and sustainable education, vol. 1, no. 4, Oct. 2022, pp. 77-80, <https://inter-publishing.com/index.php/IJISE/article/view/173>.
12. <https://www.katechopin.org/biography/>